

Z toho je zřejmé, že současná situace vyžaduje přehodnotit zkušenosti z minulých let. Ovšem pouhé přepracování poznatků, jichž jsme dosáhli v letech, kdy obrana byla naším hlavním druhem vedení operace, zřejmě nestačí. Nové nároky předpokládají neustálé tvůrčí hledání nových cest, zcela nových originálních metod, způsobů přípravy a vedení operací (bojů) v podmínkách obrany vlastního území.

Tendence vývoje operace (boje) přitom ukazují na skutečnost, že jsou reálné nejrozmanitější způsoby bojové činnosti, které lze uplatnit při ničení protivníka v nových podmínkách obrany. K tomu však orgány velení musí promyslet, zhodnotit a vyřešit mnoho složitých otázek. K mnohým z nich by měla zaujmout stanoviska teoretická fronta Čs. armády.

V článku jsem se snažil ukázat, že některé z tendencí vývoje operací (bojů) vedených v rámci obrany území ČSFR jsou velice aktuální. Jde o problémy složité, které budou vyžadovat hlubší rozpracování i s přihlédnutím k některým perspektivním otázkám evropské kolektivní bezpečnosti. Specifické podmínky obrany ČSFR vytvářejí předpoklady pro široké uplatnění nových teoretických poznatků vojenské vědy.

S některými názory autora čtenáři nemusí souhlasit. Jde však o autorovo právo k dané problematice se vyjádřit. Proto tímto dáváme prostor k další polemice.

Redakce

Podplukovník Ing. Josef Solníčka

POUŽITÍ LETECTVA A PVO PŘI OBRANĚ ČSFR

Vojenská doktrína ČSFR před své ozbrojené síly staví jednoznačný úkol odvrátit napadení, nebo odrazit ozbrojený útok každého potenciálního protivníka. Ozbrojené síly musí být schopny včas zjistit přípravy k agresi, efektivně čelit nenadálému napadení, zabezpečit svoje rozvinutí na válečné stavy a uskutečnit rozhodné protiúder směřující k likvidaci protivníka a osvobození obsazeného území.

Proto i letectvo a PVO musí být připraveno k vedení bojové činnosti na kterémkoli ohroženém směru. Jeho hlavním úkolem bude odrážet úder protivníka ze vzduchu a znemožnit mu vybojování vzdušné nadvlády. V počátečním období bude úsilí soustředěno

na ničení prostředků vzdušného napadení protivníka ze vzduchu, prvních a druhých sledů pozemního vojska, dělostřelectva a míst velení na hlavním směru útoku s cílem způsobit mu ztráty a omezit jeho bojové možnosti.

V souvislosti s ozbrojovacími opatřeními bude význam letectva neustále stoupat, protože bude přebírat úkoly za ty druhy vojsk, které budou omezeny ve svém rozsahu, nebo úplně likvidovány (např. operační rakety). Tím se stává, podle mého názoru, letectvo jediným druhem vojska, schopným uskutečňovat v případě napadení ČSFR úder proti cílům v operační hloubce. Dále bude jedním z hlavních prostředků schopných odrážet úder protivníka z kteréhokoli směru, přenášet úsilí na další ohrožené směry a vést průzkum v hloubce území protivníka.

Sloučením vojenského letectva, vojsk PVOS a převážné části vojska PVO pozemního vojska vznikl nový druh ozbrojených sil "letectvo a PVO".

Současné dělení vojenského letectva na frontové a vojskové letectvo neodpovídá úkolům, které vyplývají z vojenské doktríny, operačního zámyslu použití pozemního vojska a letectva k obraně ČSFR.

Jako druhy vojsk letectva a PVO stanovit:

● **taktické letectvo** - určeno k ničení taktických, operačních záloh a míst velení, k letecké podpoře pozemního vojska, vedení vzdušného průzkumu, letecké přepravy vojsk, materiálu, odsun raněných a nemocných,

● **vojskové letectvo** - určeno k přímé letecké podpoře pozemních vojsk, ke zvýšení jeho manévrovosti a zabezpečení bojové činnosti,

● **vojsko PVO** - určeno k zabezpečení protivzdušné obrany pozemního vojska, průmyslových, administrativních center a dalších důležitých objektů na území ČSFR.

Další dělení vyplývá z hlavních úkolů, které jednotlivé druhy letectva a PVO plní:

● **taktické letectvo**

- stíhací bombardovací letectvo (SBoL),
- bitevní letectvo (BiL),
- průzkumné letectvo (PzL),
- dopravní výsadkové letectvo (DvL),
- speciální letectvo (Spl);

● **vojskové letectvo** dále nečlenit; pod tento pojem zahrnout jednotky úderných vrtulníků, vrtulníků palebné podpory, speciálních vrtulníků a bezpilotních průzkumných prostředků;

● **vojsko PVO**

- stíhací letectvo PVO (SLPVO),
- radiotechnické letectvo (RTV),
- protiletadlové raketové vojsko (PLRV),
- útvary a jednotky REB (REB).

Organizační struktura letectva a PVO musí vycházet z podmínek a požadavků na obranu, limitující skutečností musí být rovnoměrné rozdělení sil, prostředků letectva a PVO na celém území ČSFR, při zachování možnosti manévru a soustředění úsilí na kterémkoli směru.

Na základě toho se ukazuje jako reálné začlenění taktického letectva do smíšeného leteckého sboru, kterým přímo řídí letecké pluky s dvouletkovou organizací, letištní prapory, prapory rtz nebo letecké základny, mobilní prapory letištního a radiotechnického zabezpečení.

Vojskové letectvo začlenit do brigády vojskového letectva, kterou přímo řídí vrtulníkové pluky, útvary, jednotky letištního a radiotechnického zabezpečení, vrtulníkovou letku a letky bezpilotních průzkumných prostředků. Za branné pohotovosti bude letecká podpora pozemního vojska zabezpečena vyčleněným úsilím vrtulníkové brigády podle rozhodnutí velitele Čs. armády.

Vojsko PVO začlenit do divízi PVO, kterými přímo řídí protiletadlové raketové brigády a pluky, stíhací letecké pluky a samostatné letky, radiotechnické brigády, pluky, zabezpečující útvary a jednotky.

Útvary a jednotky REB přímo řídí velitelem letectva a PVO.

Taktické letectvo tvoří jednotlivé druhy letectva, a to stíhací bombardovací, bitevní, průzkumné a dopravní výsadkové letectvo působící v rámci smíšeného leteckého sboru. V průběhu bojové činnosti, jak už jsem uvedl v úvodu, není vyloučena možnost, že taktické letectvo, zejména SBoL, se bude také podílet částí sil na ničení prostředků vzdušného napadení protivníka v součinnosti se SLPVO.

Taktické letectvo bude plnit v návaznosti na novou koncepci obrany především tyto úkoly:

- leteckou podporu pozemního vojska,
- ničení letectva protivníka na zemi,
- ničení taktických vzdušných výsadků protivníka,
- ničení záloh protivníka,
- vedení vzdušného průzkumu,
- vzdušná přeprava vojsk a materiálu.

Myslím, že přitom bude v převážné míře působit nad vlastním územím a samostatně bez součinnosti s koaličním letectvem jiného státu, avšak v součinnosti s vojskovým letectvem, raketovým vojskem a dělostřelectvem. Současná letištní síť bude mít podstatný vliv na letištní manévry, a proto je zapotřebí centralizovaným řízením taktického letectva využít jeho výhody vysoké manévrovosti a možnosti přenášet úsilí v relativně širokém prostoru působnosti. K tomu je nutné vyhodnotit prostory a směry jeho činnosti tak, aby síly a prostředky byly využity co nejefektivněji.

Stíhací bombardovací a bitevní letectvo bude v počátečním období ozbrojeného konfliktu plnit úkoly přímé letecké podpory pozemního vojska, zasazovat údery vojskům protivníka na státní hranici, zpomalovat jeho postup, ničit jeho taktické výsadky, letectvo na zemi a přisunované zálohy.

V průběhu bojové činnosti bude plnit úkoly v úzké součinnosti s pozemním vojskem s cílem obnovení státní hranice. Při plnění těchto úkolů se postupně bojová činnost přenesla do hloubky území protivníka. Z přehledu těchto úkolů vyplývá, že dojde ke změně způsobů vedení bojové činnosti. Vzhledem k nové koncepci, menšímu počtu letounů a charakteristice boje (operace) budou v převážné míře používány postupné údery letky (roje, odřadu i dvojic letounů) na cíle zjištěné v průběhu bojové činnosti na výzvu ze střehu na letišti, popř. ve vzduchu, samostatné vyhledávání a ničení objektů v zadaném prostoru nebo určeném směru roji, dvojicemi i jednotlivci. V menší míře budou používány údery na předem plánované cíle a současné údery všemi nebo větší částí sil pluku na předem určené cíle ve stanoveném čase. Pravděpodobně vznikne nový způsob tzv. úderný vzdušný průzkum v úzké součinnosti s průzkumným letectvem.

Průzkumné letectvo je určeno k vedení vzdušného průzkumu protivníka, terénu a počasí. V některých případech může ničit zjištěné důležité objekty protivníka a v součinnosti se stíhacím bombardovacím letectvem uskutečňovat úderný vzdušný průzkum.

Bojová činnost průzkumného letectva do zahájení ozbrojeného konfliktu se povede z vlastního území bez narušení hranice. Charakter jeho činnosti se tak změní v závislosti na tom, jakou bojovou činnost povede protivník. Základním úkolem do zahájení ozbrojeného konfliktu bude vedení všech druhů vzdušného průzkumu zaměřených na rozkrytí operační sestavy vojsk protivníka a jeho předpokládaného zámyslu vedení bojové činnosti. V průběhu bojové činnosti se počítá s položením důrazu na potvrzení zjištěných závěrů o předpokládané činnosti protivníka v taktické (operační) hloubce a jejich uskutečňování, na přisunutí zálohy a druhé sledy, letiště a letištní plochy, železniční a silniční přepravy, místa velení.

Úkoly bude plnit lety dvojic nebo jednotlivých letounů v určeném prostoru a na výzvu. Současný vzlet celým nebo hlavními silami pluku na vedení vzdušného průzkumu se pravděpodobně nepoužije.

Dopravní výsadkové letectvo je předurčeno k vysazení vzdušných výsadků, přepravě vojsk a nákladů vzduchem, zabezpečení manévru a bojové činnosti pozemního vojska, letectva. Může být použito i k plnění speciálních úkolů. Dopravní výsadkové letectvo bude vést svoji bojovou činnost v převážné míře samostatně a v ojedinělých případech s ostatními druhy letectva. **Jeho hlavními úkoly bude:**

- přeprava materiálů, techniky, výzbroje, munice a dalších prostředků na nejdůležitější směry ohrožení,
- přeprava osob, nemocných a raněných,
- vysazení vzdušných výsadků a speciálních skupin,
- zabezpečení manévru pozemních vojsk a letectva.

Tyto úkoly bude plnit postupnými vzlety letek, rojů, dvojic i jednotlivých letounů k přepravě osob a materiálu. Důraz bude položen na operativní zásobování materiálem a výzbrojí na rozhodujících směrech.

Speciální letectvo je určeno k vedení radioelektronického boje, zabezpečení velení a spojení, vyhledávání, záchraně osádek a plnění dalších speciálních úkolů. Bojovou činnost bude vést vzlety jednotlivých letounů a vrtulníků.

Vojskové letectvo jako jeden z hlavních druhů letectva vyzbrojený úderními vrtulníky, vrtulníky palebné podpory, speciálními vrtulníky, bezpilotními průzkumnými prostředky je určeno k ničení pozemních obrněných a pohyblivých cílů, vedení vzdušného průzkumu, vedení REB, opravě a řízení palby dělostřelectva, přesunu raněných a nemocných, vysazování vzdušných výsadků a zabezpečení manévru pozemního vojska.

Bude plnit následující úkoly:

▲ palebné

- ničení obrněných cílů na předním okraji,
- ničení vzdušných výsadků a diverzních skupin protivníka,
- zabezpečení letu a vysazení vlastních výsadků a podpory jejich bojové činnosti;

▲ průzkumné

- vzdušný průzkum bojiště,
- radiační chemický vzdušný průzkum,
- vzdušný ženíjný průzkum terénu;

▲ **dopravně výsadkové**

- vysazení vzdušných výsadků,
- vzdušná přeprava vojsk a materiálu,
- odsun raněných a nemocných,
- vysazení speciálních průzkumných a diverzních skupin;

▲ **speciální**

- řízení a oprava paleb dělostřelectva,
- minování a vytváření dýmových clon,
- zabezpečení spojení a velení,
- provádění radiotechnického průzkumu a rušení.

Významná bude zejména první skupina úkolů, kde účast vojenského letectva v palebném ničení protivníka je jedním z rozhodujících předpokladů úspěšnosti obranného boje. Vojenské letectvo bude v obraně důležitou a nenahraditelnou součástí protitankové obrany s možností manévru na ohrožené směry a soustředění úsilí proti hlavním silám protivníka.

Vojska PVO

Protivzdušná obrana teritoria ČSFR i pozemního vojska bude řešena v rámci navrhovaného **Jednotného systému protivzdušné obrany ČSFR**. Jeho vytvoření a začlenění rozhodující části sil, prostředků PVO ČSA s příslušnými systémy velení a všestranného zabezpečení umožní efektivní využití bojových možností radiotechnických, protiletadlových raketových a stíhacích leteckých svazků a útvarů při protivzdušné obraně celého teritoria ČSFR. Jeho struktura musí vytvořit podmínky pro účinnou a efektivní protivzdušnou obranu celého našeho území před vzdušnými údery a průzkumem z kteréhokoli směru, uskutečnění manévru k vytvoření silného uskupení sil a prostředků PVO na vyhodnocených nejnebezpečnějších směrech.

Stíhací letectvo PVO je určeno k ničení prostředků vzdušného napadení protivníka, ochraně pozemního vojska a teritoria státu. Částečně se změní jeho úkoly, kdy pravděpodobně nebude uskutečňovat stíhací doprovod k zabezpečení bojové činnosti jiných druhů letectva a údery na pozemní cíle. Změní se podmínky jeho použití oproti minulosti, kdy při koaličním pojetí obrany orientované do určitého směru působilo většinou ve společných prostorech bojové činnosti s PLRV. V nových podmínkách budou ve většině případů vyčleněny pro bojovou činnost SLPVO samostatné prostory mimo prostory působení PLRV, což nevylučuje činnost ve společných prostorech činnosti. Nezastupitelnou úlohu bude mít SLPVO na počátku ozbrojeného konfliktu, kdy bude okamžitě zasazeno do boje s průzkumnými a malými údernými skupinami, aby zabránilo rozkrytí palebného postavení PLRV a operační sestavy pozemního vojska. Vzhledem k tomu, že počty SL se podstatně snížily a bylo zrušeno frontové stíhací letectvo, musí se tomu přizpůsobit i jeho úkoly, které by měly být následující:

- ochrana důležitých administrativních, politických a průmyslových center,
- ochrana pozemního vojska před vzdušným průzkumem a údery ze vzduchu,
- ničení letectva protivníka ve vzduchu,
- ochrana letišť vlastního letectva,
- ničení TVV ve vzduchu.

Z hlediska taktiky použití SLPVO dojde ke změně podmínek v tom, že převážně povede bojovou činnost nad vlastním územím a z vlastních operačních letišť a tomu budou odpovídat i čáry zasazení SLPVO do boje, které budou nad vlastním územím v blízkosti státní hranice zpočátku v závislosti na protivzdušné obraně protivníka i v bezpečné vzdálenosti od ní.

Dojde i ke změně způsobů bojové činnosti SLPVO, nebudou používány údery na pozemní cíle, hlídkový doprovod jiných druhů letectva a pravděpodobně vzhledem k malému počtu i vyčištění vzdušného prostoru a blokování letišť SL protivníka. Ze zbývajících způsobů to je případ ze střehu na letišti, případ ze střehu ve vzduchu a samostatné vyhledávání a ničení vzdušných cílů (LOV) bude z nedostatku včasných informací o vzletu letectva protivníka, které bude působit z letišť v blízkosti státní hranice, většinou používat působení ze střehu ve vzduchu, což se odrazí v neúměrném čerpání bojového úsilí.

Radiotechnické vojsko

Průzkum vzdušného prostoru musí zabezpečovat spolehlivé rozkrytí zahájení vzdušného útoku protivníka, zjišťovat, sledovat a identifikovat prostředky vzdušného napadení protivníka a vydávat o nich jednotnou informaci v reálném čase všem uživatelům. Dále musí radiolokačně zabezpečovat velení, bojovou činnost PLRV a SL i přelety vlastního letectva. Ke splnění těchto úkolů se musí optimálně rozmístit všechny prostředky RTV, rádiového i radiotechnického průzkumu zpravodajských útvarů pozemního vojska již v míru a zabezpečovat trvalý přehled o vzdušné situaci v příhraničním pásmu a včasné uvedení vlastních vojsk do vyšších stupňů bojové pohotovosti. Dále musí zabezpečovat vytvoření záloh sil a prostředků schopných vytvořit radiolokační pole na předpokládaných směrech bojové činnosti, získávat, předávat průzkumné informace k řízení bojové činnosti PLRV a SL. Tyto síly a prostředky musí být vysoce mobilní a odolné proti rušení s plnou automatizací sběru, zpracování a předávání radiolokačních informací s odolnou spojovací soustavou.

Protiletadlové raketové vojsko

Protiletadlové svazky a útvary musí být rozmístěny na teritoriu ČSFR, zabezpečovat včasné vytvoření dostatečně silného uskupení na vyhodnoceném nejnebezpečnějším směru. Přitom se musíme odpoutat od dosavadní koncepce objektové stacionární protiletadlové raketové obrany s předem vybudovanými a zodolněnými palebnými postaveními, přejít vzhledem ke stacionárnímu charakteru některých protiletadlových raketových komplexů na smíšenou sestavu. Svazky a útvary, které mají vysokou manévrovací schopnost, krátkou dobu svinutí, rozvinutí a vysokou průchodnost terénu, se použijí k manévru pro vytvoření silného uskupení protiletadlové raketové obrany na nejnebezpečnějších směrech.

Radioelektronický boj

Útvar REB musí zabezpečit rušení prostředků vzdušného napadení protivníka na hlavních náletových směrech a ochranu hlavního uskupení vlastního PLRV a SL.

Velení

Systém velení musí zabezpečovat vysokou bojovou pohotovost, nepřetržité velení podřízeným stupňům v podmínkách silného radioelektronického rušení, aktivní činnosti protivníka

proti místům velení, spojovacím uzlům a dalším prvkům sestavy letectva a PVO. Dále zabezpečovat efektivní využití bojových možností všech sil a prostředků na jednotlivých náletových směrech a při obraně stanovených objektů. Je nutné, aby velení bylo centralizované, ale současně umožňovalo s potřebnou úrovní decentralizaci bojového velení na nižší stupně velení. **Ke splnění těchto úkolů je nutné v organizaci velení splnit tato základní opatření:**

- organizaci a rozvinutí systému velení (míst velení, systém spojení, shromáždování a zpracování údajů o situaci, vytvoření nového prvku velení místo SVS L PVO armád a frontu);
- stanovení úkolů orgánům velení a metodiky jejich práce při přípravě i v průběhu vedení obranné operace;
- organizaci ochrany míst velení před prostředky REB protivníka, jejich ochranu, obranu proti vzdušnému a pozemnímu napadení,
- organizaci utajeného velení a pořádkové služby,
- organizaci velení již v míru.

Pro zabezpečení nepřetržitého řízení bojové činnosti svazků, útvarů a jednotek je nutné vybudovat ucelený systém zodolněných i mobilních míst velení, včetně systému spojení mezi velitelskými stanovišti, systémy radiolokačního zjišťování vzdušného protivníka, systémy radiotechnického zabezpečení, řízení letů vlastního letectva a systému navedení na VC a PC. K tomu je zapotřebí využívat současných vybudovaných zodolněných VS a mobilních prostředků velení.

Součinnost

K účinné PVO svazků a útvarů pozemního vojska při operačním rozvinutí, vedení bojové činnosti bude nezbytné zabezpečení, provádění součinnosti mezi orgány velení letectva a PVO i pozemního vojska. Tato součinnost by měla být organizována a uskutečňována na těchto úrovních:

▲ operační stupeň

- mezi VLPVO a velitelským pozemního vojska s cílem zabezpečit soustředění sil a prostředků na rozhodujících směrech,

▲ operačně taktický stupeň

- mezi dPVO, smls a příslušným oblastním velitelským (armádou, as) při organizování letecké podpory a protivzdušné obrany pozemního vojska i teritoria oblasti,

▲ taktický stupeň

- mezi útvary (svazky) letectva a PVO i pozemního vojska při plnění konkrétních úkolů obrany teritoria státu na daném směru.

Bojová činnost letectva a PVO v počátečním období ozbrojeného konfliktu by se vyznačovala složitou bojovou situací, převahou protivníka v silách a prostředcích na rozhodujících směrech. Letectvo a PVO by mělo mít v tomto období jednu z rozhodujících úloh při vytváření